Trollfjordslaget – Myter og virkelighet

Faksimile og resymé fra ei bok av Per Posti

Trollfjordslaget-

fire dampbåter hadde sperret mengder av fisk inne i Trollfjorden, og nektet line-fiskerne i små båter å komme inn i fjorden, selv om damskipene ikke hadde noen mulighet for å ta vare på all fisken. Det kom til et "slag" som de fleste sikkert har hørt om. Det var mye avisskriverier både i de store norske avisene og de lokale nordnorske om Trollfjord-affæren som det ble omtalt som i starten. Noen aviser stilte seg helt nøytrale, men andre tok parti for den ene eller den andre parten i saka.

"Lofotens Tidende holdt med de store. De beklaget fiskernes oppførsel og mente at de hadde "forspilt sin agtelse i folks omdømme"

Fiskerne burde betale dampskipsrederne dersom de skulle ha lov til å fiske inne på fjorden.

Albrect Martin Larsen

Albrect Martin Larsen ble født på Hennes i Hadsel 1. juli 1843. Faren, Lars Petter Larsen, var gårdbruker, og sønnen fulgte i hans fotspor og tok landbruksutdannelse. Martin Larsen, som han kalte seg, var i tillegg til gårdbruker også fisker og handelsmann. Han var ordfører i Hadsel i 12 år fra 1885-1896 og hadde dessuten flere andre jobber i kommunen. Han døde 13.oktober 1932.

Martin Larsen var ikke selv med i Trollfjordslaget, men deltok svært aktivt i avisdebatten etterpå. Han talte fiskernes sak med en meget kvass penn, og var ikke nådig mot sin ordførerkollega i Svolvær, O. J. Kaarbø. Han var også leder ved et massemøte på Lekang i Hadsel 17. mai 1890. Her ble notsaken tatt opp til alvorlig drøfting og resultatet telegrafert til Stortinget. Larsen var også med i Theisen-komitéen som høsten 1890 utredet spørsmålet om bruk av not under lofotfisket.

i "Bodø Tidende" 1. april, forsvarte han fiskerne i sterke ordelag:

"I Lofotens Tidende nr. 10 d. å. gives en skildring af situasjonen i Troldfjorden, og males fiskernes optræden der som "rå" og dadles skarpt. Der er mange punkter i denne skildring som er verd imødegåelse og nærmere berigtigelse, men derpå skal jeg ikke indlade mig nu. Jeg har heller ikke til hensigt at forsvare det rå i fiskernes optræden, men heller beklage og dadle hvis sådant forøvedes, like som jeg vil dadle og meget beklage d'herrer Kaarbø's og opsynschefen's optræden ved denne leilighet. At blokere og afsperre fjorden med dampskibe, både og kjettinger og forbyde linefiskerne at fiske på dette for dem udlagte hav, og samtidig give garnfiskerne lov at fiske på linehavet, er et sterkt stykke arbeide og verd at legge merke til, og jeg vilde beklage om linefiskerne har ladet sig dupere af sådanne vilkårlige bestemmelser, som blev dem foreskrevet. Hvem kan undres over når her gjøres et så stort indgreb i den frie næring på havet, som i nærværende tilfælde, at man i overilelse kan begå dumheder, og hvem bærer skylden derfor? Med hvilken hjemmel kan opsynschefen give dampskibe og not medhold og ret til med not at overstenge og med dampskibe m. m. at afspærre det for linefiskere udlagte hav, og videre forbyde linefiskerne at fiske, med mindre de vil afgive en del af fangsten. At manden er opsynschef kan formentlig ikke medføre sådan ret, nogen hjemmel ved lov er såvidt mig bekjendt ikke, og ialfald synes opsynschefens optræden ikke at være i analogi med tidligere fremgangsmåde. Under vinterfisket i 1888 gjorde hr. Halvorsen fra Bergen et par strandkast med not i Østnæsfjorden, også på linehavet, hvorfor han af opsynschefen blev forelagt mulkt, som ikke vedtoges, med som nu efter hvad jeg hører skal af høiesteret være dømt at betale. Er det ulovligt at gjøre strandkast, må det også være ulovligt at overstenge hele fjorde, herom synes jeg der ikke må være delte meninger. Skal det være lovligt at overstænge Troldfjorden, så må det også være lovligt at stænge over Raftsundet fra Bragø til Korsnæs, eller fra Digermulen til Rørhopen, ligeså at stenge over Østnesfjorden fra Odvær til Helle, eller på et hvert annet sted i fjorden, eller hvor er grændsen? og derefter stille betingelser for eller forbyde fiske eller med andre ord, at den fisk som kommer til Raftsundet eller Østnesfjorden, kan indestænges med en stor not, og vedkommende gjøre sig til herre over havet. Men denne not kan ikke små folk bekoste, det bliver pængemænd som kan få slikt i stand, og fiskerne skal da gives disse i vold. Herlige tilstande vi har i vente. Den her fremførte tanke kan virkeliggjøres, derom er ingen tvivl. Men hvorledes bliver det med de små i samfundet, der er henvist til at hente brød til sig og sine af havet, når dette ikke lenger skal være frit til fiske. Sagen er af så overordentlig stor betydning for den frie næring på havet, at styrelsen ikke med åbne øine kan se på at en eller anden magtbegjærlig mand skal favoriseres på tusinders bekostning. At den smule isbrækning, der blev udført af dampskibene kan berettige disse i forening med noten til at gjøre sig til herre over Troldfjorden er uforklarligt, det er ialfald ikke forenlig med det princip hvorpå den nuværende lofotlov er bygget."